

Huvudman

Åre kommun
kundtjanst@are.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Mörsil skola i Åre kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 2 september 2022

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Åre kommun att senast **fredag den 29 september 2023** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande särskilt stöd och disciplinära och andra särskilda åtgärder. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Åre kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Åre kommun ska vidta följande åtgärder

Särskilt stöd

1. Se till att vid minst ett tillfälle informera samtliga lärare och övrig personal om skollagens krav kring när de ska anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och hur informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (2 kap. 34 § samt 3 kap. 7 § skollagen).

2. För varje anmälan om behov av särskilt stöd som inkommer till rektorn ska rektorn se till att det startas en utredning. Rektorn ska dokumentera hur många anmälningar som inkommit till rektorn under perioden 15 maj 2023-22 september 2023 samt vilket datum utredning har startats för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 7 § skollagen).
3. För varje sådan utredning om särskilt stöd för en elev som avslutas innan den 1 september 2023, ska rektorn, eller den som rektorn överlåtit beslutanderätten till, fatta beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram. För det fall beslut om åtgärdsprogram innebär att särskilt stöd ska ges i form av anpassad studiegång eller i en annan form enligt 3 kap. 9 § andra stycket skollagen ska beslutet fattas av rektor. Huvudmannen ska dels redovisa hur många sådana beslut som fattats under perioden 15 maj 2023-22 september 2023, dels inkomma med fem aktuella åtgärdsprogram och samtliga aktuella beslut om anpassad studiegång i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 9 och 12 §§ skollagen).
4. Rektorn ska se till att starta utredningar avseende eleverna 5, 8-9 och 24:s (elevförteckning aktbilaga 26) behov av särskilt stöd. Rektorn ska dokumentera vilket datum utredningarna har startats för dessa elever. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 7 § skollagen, Lgr 22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar).
5. Rektorn ska redovisa skolenhetens eventuellt färdigställda utredningar av behov av särskilt stöd avseende eleverna 5, 8-9 och 24 (elevförteckning aktbilaga 26). Redovisningen ska då även innefatta beslut om att upprätta eller inte upprätta åtgärdsprogram för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 7 och 9 §§ skollagen).

Disciplinära och andra särskilda åtgärder

1. Se till att genomföra utredning av orsakerna till eleverna 18-20:s (elevförteckning aktbilaga 26) upprepade ordningsstörande beteende i klassrummet och ta reda på orsaker och vilka åtgärder som behöver vidtas för att eleverna ska ändra sitt beteende. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda gällande någon av dessa elever ska även en sådan utredning initieras. Huvudmannen ska inkomma med en redogörelse över vad som framkom i respektive utredning och vilka eventuella åtgärder som vidtagits. Det ska av redovisningen även framgå om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda och vilka åtgärder som aktualiserats (5

kap. 9-10 §§ skollagen).

2. Se till att läraren, i de fall läraren beslutar att visa ut en elev från undervisningslokalen dokumenterar åtgärden skriftligt. Huvudmannen ska inkomma med den senaste skriftligt dokumenterade utvisningen. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (5 kap. 7 och 24 §§ skollagen).

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till; skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2022:2450) i de handlingar som sänds in.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar uppföljningen i den del det avser frånvarohantering.

Om ärendet

Skolinspektionen har våren 2022 genomfört en tillsyn av Mörsil skola i Åre kommun. Skolinspektionen beslutade den 2 september 2022 att förelägga Åre kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande särskilt stöd, frånvarohantering samt disciplinära och andra särskilda åtgärder.

Åre kommun har den 11 januari 2023 inkommit med en redovisning med anledning av föreläggandet. Huvudmannen uppger i sin redovisning att stora delar av Mörsil skolas skolledning och elevhälsoteam har bytts ut sedan Skolinspektionens genomförda tillsyn. Huvudmannen uppger därtill att rektor har svårt att ta fram den dokumentation som Skolinspektionen efterfrågar och att huvudmannen och verksamheten behöver mer tid för att genomföra det utvecklingsarbete som krävs för att åtgärda påtalade brister.

Skolinspektionen har, mot bakgrund av att redovisningen bedömdes otillräcklig, begärt in kompletterande redovisningar av huvudmannen som inkommit den 3 februari och den 3 april 2023. En digital kompletterande intervju med rektor har genomförts den 24 mars 2023.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Åre kommun har följt föreläggandet och om påtalade brister har avhjälpats.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap.

8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

I de fall Skolinspektionen refererar till enskilda elever benämns de med siffror enligt elevförteckning (aktbilaga 26). Elevförteckningen har kommunicerats med huvudmannen i samband med beslut. Huvudmannen har därtill fått möjlighet att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Föreläggande

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I Skolinspektionens beslut den 2 september 2022 konstaterades brister vad gäller Mörsil skolas arbete med att initiera utredningar rörande elevers behov av särskilt stöd efter anmälan om utredningsbehov samt brister att efter genomförd utredning fatta beslut om, eller beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram. Skolinspektionen konstaterade även att skolans upprättade åtgärdsprogram var bristfälliga då det saknades uppgift om verklig beslutsfattare samt överklagandehänvisningar.

Huvudmannen uppger i sin initiala redovisning att det under höstterminen 2022 blivit tydligt att skolan saknar samsyn kring hur elevhälsoarbetet på skolan ska bedrivas. Det har framkommit att det råder begreppsförvirring kring extra anpassningar och särskilt stöd bland skolans personal. Ett stort antal av de anmälningarna som inkommit till elevhälsoteamet rör handledning kring utmanande grupper och stöd vid extra anpassningar snarare än anmälan om behov av särskilt stöd. Ett flertal av de anmälningar som inkommit kring elever är sådana elever som redan är under utredning eller som redan har beslutade åtgärder. Huvudmannen uppger vidare att kartläggningar och utredningar påbörjats under höstterminen 2022 gällande ett flertal elever som redan haft särskilt stöd, men där stödet inte har dokumenterats i ett åtgärdsprogram. Ett utvecklingsarbete har inletts av såväl skolans samlade/gemensamma elevhälsoarbete som elevhälsoteamets interna arbete. En ny process för skolans elevhälsoarbete har tagits fram och en rutinbeskrivning håller på att utformas. Implementeringsarbete kring processen har påbörjats vid terminsstart 2023.

Av huvudmannens kompletterande redovisning den 4 april 2023 framgår att fyra elever (eleverna 5, 8-9 och 24, elevförteckning aktbilaga 26) anmälts till rektor för utredning om särskilt stöd under höstterminen 2022 men att det vid redovisningstillfället inte har startats någon utredning om behov av särskilt stöd för dessa elever. Huvudmannen har därtill redogjort för sex elever (eleverna 7, 19, 23-26, elevförteckning aktbilaga 26) som är föremål för särskilt stöd men där det inte finns något upprättat eller aktuellt åtgärdsprogram.

Huvudmannen har bifogat ett antal pågående åtgärdsprogram på skolenheten. Flera av de bifogade åtgärdsprogrammen, exempelvis åtgärdsprogrammen

gällande eleverna 10 och 12, (elevförteckning aktbilaga 26) innehåller särskilda stödinsatser i form av enskild undervisningsgrupp eller beslut om anpassad studiegång. Av dokumenten framgår att det är specialpedagog och inte rektor som tagit beslut om att upprätta åtgärdsprogrammen.

Rättslig reglering

Huvudmannen ska se till att personalen som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag ges möjligheter till kompetensutveckling. Huvudmannen ska se till att lärare och annan personal vid skolenheterna har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap. 34 § skollagen).

Av 3 kap. 7 § skollagen framgår att om det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att eleven är i behov av särskilt stöd ska eleven ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt.

Enligt 3 kap. 9 § skollagen ska ett åtgärdsprogram upprättas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av åtgärdsprogrammet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av åtgärdsprogrammet ska det även framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn och om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 § eller i form av anpassad studiegång enligt 12 § kan rektorn inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till istället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Enligt 3 kap. 10 § skollagen ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas.

Av 3 kap. 12 § skollagen framgår att om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut om särskilt stöd innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). I grundskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en

utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen.

I förarbetena till skollagen anges att en utredning om särskilt stöd ibland kan göras snabbt och enkelt, medan det i andra fall kan behövas en mer omfattande utredning. Någon tidsgräns för hur lång tid utredningen får ta kan därför inte anges. Huvudprincipen måste dock vara att det ska ske skyndsamt, så att eleven får det stöd hon eller han behöver så fort som möjligt (prop. 2009/10:165 s. 291).

Av läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 22) 2.2 Kunskaper och 2.8 Rektorns ansvar framgår att alla som arbetar i skolan ska uppmärksamma och stödja elever i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd. Härvid har rektorn ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver (Förordning om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (SKOLFS 2010:37))

I 29 kap. 10 och 11 §§ skollagen stadgas vilka av förvaltningslagens bestämmelser som är tillämpliga vid myndighetsutövning enligt skollagen hos offentliga och enskilda huvudmän. Det gäller bland annat krav på partsinsyn, utredning, kommunikation, dokumentation och motivering av beslut. De beslut som kan överklagas enligt skollagens 28 kap. omfattas av förvaltningslagens bestämmelser om överklagande.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns fortsatta brister i Mörsil skolas arbete med särskilt stöd. Huvudmannen uppger därtill i sin redovisning att det råder begreppsförvirring bland personalen, att det finns otydligheter kring vad som anses utgöra en anmälan om utredningsbehov av särskilt stöd och att det saknas en samsyn kring hur elevhälsoarbetet ska bedrivas. Det framgår även av huvudmannens redovisning och i intervju med rektor att det finns elever på skolan som är föremål för särskilda stödinsatser men där det inte finns några upprättade eller aktuella beslut om åtgärdsprogram. Särskilda stödinsatser är ingripande åtgärder som alltid ska föregås av en utredning av elevens behov av stöd samt dokumenteras i ett formellt beslut. Skolinspektionen bedömer att det är en brist att det inte alltid sker.

Av utredningen framgår att det finns fyra elever som anmälts för att en utredning om elevernas behov av stöd behövdes under höstterminen 2022, men där någon utredning inte har initierats per den 3 april 2023. Skolinspektionen bedömer mot denna bakgrund att skolan underlåtit att skyndsamt utreda dessa elevers eventuella behov av särskilt stöd, vilket utgör en brist. Skolinspektionen konstaterar att bristen i att utreda behov av särskilt stöd innebär att det finns risk att alla elever som är i behov av särskilt stöd inte får det.

Skolinspektionen bedömer vidare att det alltså är en brist att åtgärdsprogram beslutas av specialpedagog när det gäller särskilda stödinsatser i form av enskild undervisningsgrupp eller anpassad studiegång. Om ett beslut om åtgärdsprogram

innebär att särskilt stöd ska ges i annan elevgrupp, i form av anpassad studiegång eller genom någon av de andra former som anges i 3 kap. 9 § andra stycket skollagen ska åtgärdsprogrammet beslutas av rektor och rektors beslut får inte delegeras i de fallen.

Disciplinära och andra särskilda åtgärder

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I Skolinspektionens beslut den 2 september 2022 konstaterades brister vad gäller Mörsil skolas arbete att utreda elever som upprepat stör ordningen.

Skolinspektionen konstaterade även brist vad gäller personalens dokumentering av utvisning ur undervisningslokalen. Av huvudmannens kompletterande redovisning framgår att tre elever (eleverna 18-20, elevförteckning aktbilaga 26) uppmärksammats av skolan under höstterminen 2022 med anledning av att de upprepat stört ordningen, uppträtt olämpligt eller gjort sig skyldig till en allvarlig förseelse. Huvudmannen uppger att åtgärder vidtagits beträffande samtliga nämnda elever och att någon ytterligare utredning inte har skett. Rektor uppger i intervju att eleverna ifråga inte har utretts.

Huvudmannen har inte redovisat något kring den tidigare påtalade bristen beträffande lärares dokumentation av den disciplinära åtgärden utvisning ur undervisningslokalen.

Rättslig reglering

I 5 kap. 3 § skollagen anges att utbildningen ska utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Av 5 kap. 9-10 §§ skollagen följer att om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarligare förseelse ska rektorn se till att saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. Med utgångspunkt i vad som har framkommit vid en utredning ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende.

Av 5 kap. 7 § skollagen framgår att i grundskolan får en lärare visa ut en elev från undervisningslokalen för högst återstoden av ett undervisningspass, om

1. eleven stör undervisningen eller på annat sätt uppträder olämpligt, och
2. eleven inte har ändrat sitt uppförande efter uppmaning från läraren.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns fortsatta brister i Mörsil skolas arbete med disciplinära och andra särskilda åtgärder. Av utredningen framgår att de tre elever som uppmärksammats av skolenheten under höstterminen 2022 med anledning av att de upprepat stört ordningen, uppträtt olämpligt eller gjort sig skyldig till en

allvarlig förseelse inte har utretts av skolenheten. Skolinspektionen bedömer att det är en brist att elever som upprepat stör ordningen inte utreds av skolenheten. Avsaknad av utredning medför eller riskerar att medföra att relevanta åtgärder inte sätts in för att eleverna ska ändra sitt beteende och att eventuella utredningsbehov av särskilt stöd förbises.

Huvudmannen har inte redovisat vilka åtgärder som vidtagits för att säkerställa att lärare som använder den disciplinära åtgärden utvisning ur undervisningslokalen också dokumenterar det. Skolinspektionen bedömer därför även att det alltjämt föreligger en brist beträffande dokumentation av utvisning ur undervisningslokalen.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Åre kommuns verksamhet vid Mörsil skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller särskilt stöd och disciplinära och andra särskilda stödåtgärder. Det finns därför skäl att förelägga Åre kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Frånvarohantering

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I Skolinspektionens beslut den 2 september 2022 konstaterades att det fanns brister i Mörsil skolas arbete med att utreda orsakerna till elevers frånvaro samt att anmäla elevers frånvaro till huvudmannen. Av myndighetens utredning framgick att det fanns elever på skolan med hög frånvaro men där några utredningar bakom elevernas frånvaro inte hade startats. Huvudmannen uppger i sin redovisning i januari 2023 att rutinerna kring Mörsil skolas elevhälsoarbete under höstterminen 2022 har varit bristfälliga och att rutiner om frånvarohantering inte har efterlevts.

Huvudmannen uppger vidare att det finns en rutin gällande frånvarohantering i Åre kommun som tydliggör att rektor ska starta en utredning om frånvaro vid upprepad eller längre frånvaro samt att det ska anmälas till huvudman när så sker. I kompletterande intervju med rektor den 24 mars 2023 uppger rektorn att rutinen numera är implementerad på skolenheten. Rektor beskriver vidare hur skolan arbetar enligt rutinen. Av huvudmannens kompletterande redovisning den 3 april 2023 framgår att skolenheten uppmärksammat tretton elever med upprepad eller längre frånvaro under höstterminen 2022 och vårterminen 2023. Huvudmannen redogör för vilka av eleverna som har utretts med anledning av frånvaron samt vilka av eleverna som därför har fått nya åtgärdsprogram. Av inkomna åtgärdsprogram med tillhörande utredningar framgår att skolan inom ramen för utredning om särskilt stöd även utrett orsaker bakom elevernas frånvaro.

Rättslig reglering

Enligt 7 kap. 2 § skollagen har barn som är bosatta i Sverige skolplikt.

Enligt 7 kap. 17 § skollagen ska en elev i grundskolan delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli.

Enligt 7 kap. 19 a § skollagen framgår att om en elev har upprepad eller längre frånvaro ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av juristen Rebecka Rasmuson.

Juristen Sanna Sund har varit föredragande i ärendet.